

Vuorovaikutus- raportti

**Mustikkamaan hoito- ja kehittämis-
suunnitelma 2023-2032**

LIITE 2

Helsinki

Sisällysluettelo

Vuorovaikutusraportin sisältö	3
1. Hoito- ja kehittämissuunnitelman eteneminen	4
2. Aloitus	5
2.1 Aloitusvaiheen vuorovaikutus	5
2.2 Yhteenveto tuloksista	5
3. Luonnos	8
3.1 Luonnosvaiheen vuorovaikutus	8
3.2 Yhteenveto luonnosvaiheessa saadusta palautteesta	8
3.2.1 Yleisötilaisuus	8
3.2.2 Verkkokomentointi: KerroKantasi-verkkokysely suunnitelmaluonnoksesta.....	9
3.2.3 Muu luonnoksesta saatu palaute.....	9
3.3 Vastineet luonnosvaiheessa saatuun palautteeseen	9
4. Suunnitelma	14
4.1 Suunnitelman valmistuminen.....	14
LIITTEET	15

Vuorovaikutusraportin sisältö

Vuorovaikutusraportissa esitetään yhteenveto hoito- ja kehittämissuunnitelman valmisteluajana saadusta palautteesta sekä vastineet palautteisiin aihepiireittäin. Vuorovaikutuksen eri vaiheiden menetelmät ja kuvaukset sekä muut tarkemmat aineistot ovat raportin liitteinä.

Suunnittelun alussa asukkailta ja alueesta kiinnostuneilta kerättiin toiveita ja ideoita karttakyselyn kautta. Karttakyselyyn kirjatut toiveet ideat pyrittiin huomioimaan suunnittelussa. Luonnosvaiheen aikana järjestetyn maastokävelyn ja KerroKantasi-verkkokyselyn kautta kerättiin palautetta suunnitelmaluonnokseen ja siinä esitettyihin hanke-ehdotuksiin. Pääosin luonnoksessa kuvatut kehittämistoimenpiteet saivat hyväksyvää palautetta. Mustikkamaanpolun turvallisuuden parantamista, reittien ja Isoisänsillan päädyn aukion kehittämistä, talviuintipaikan rakentamista sekä uuden CityWC:n, uusien roskisten ja penkkien lisäämistä kannatettiin. Sauna-ravintolan rakentamista ja uusien oleskelu- ja grillipaikkojen perustamista sekä kannatettiin että vastustettiin. Moni oli huolissaan alueen luonnon kulumisesta ja kalusteisiin kohdistuvasta ilkeväkälästä, parkkipaikan väärinkäytöksistä sekä ylipäättään Mustikkamaan ”ylikehittämisestä”. Palautteissa toivottiin myös liikuntapalveluiden parantamista ja liikuntapuiston varikon siistimistä sekä hiihtoladun säilymistä. Alueen luonnonläheisyys ja luonnon monimuotoisuus koettiin tärkeiksi ylläpitää ja säilyttää. Suunnitelmaluonnosta muokattiin saatua palautetta hyödyntäen. Valmis suunnitelma etenee Kaupunkiympäristölautakuntakäsittelyyn ja hyväksyttäväksi.

Palautetta saatiin lisäksi liikuntapuistosta, liikuntapuiston varikosta, Honkaluodosta ja saaren keskellä olevasta ravintolarakennuksesta, joiden suunnittelu ei kuulu hoito- ja kehittämissuunnitelmaan. Tästä syystä ei myöskään näitä palautteita käsitellä tässä vuorovaikutusraportissa.

1. Hoito ja kehittämissuunnitelman eteneminen

Aloitus

- Hoito- ja kehittämissuunnitelman laatiminen käynnistettiin keväällä 2022.
- Kaikille avoin lähtötietoja kartoittava asukaskysely oli avoinna 31.3-21.4.2022.
- Hoito- ja kehittämissuunnitelun alkamisesta ja vuorovaikutusmahdollisuuksista on tiedotettu kaupungin verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa.

Luonnos

- Hoito- ja kehittämissuunnitelman luonnosvaiheessa järjestettiin maastokävely 15.9.2022. Tilaisuudessa oli mahdollista antaa palautetta luonnoksesta.
- Luonnos oli nähtävänä ja kommentoitavana KerroKantasi-palvelussa aikavälillä 5.9.2022-26.9.2022.
- Yleisötilaisuudesta ja suunnitelman nähtävillä olosta tiedotettiin kaupungin verkkosivuilla sekä sosiaalisessa mediassa.

Suunnitelma

- Suunnitelma viimeisteltiin luonnosvaiheen vuorovaikutuksen kautta saadun palautteen perusteella.
- Viimeistely hoito- ja kehittämissuunnitelma esitellään kaupunkiympäristölautakunnalle keväällä 2023.

Hyväksyminen

- Kaupunkiympäristölautakunta käsittelee ja hyväksyy hoito- ja kehittämissuunnitelman ohjeellisena noudatettavaksi
- Hoito- ja kehittämissuunnitelman valmistelun aikana saatuihin palautteisiin vastataan vuorovaikutusraportissa, joka löytyy hoito- ja kehittämissuunnitelman liitteenä

Seuraavat vaiheet

- Hoito- ja kehittämissuunnitelman valmistuttua hankkeet etenevät toteutustason suunnitteluun
- Luonnon- ja maisemanhoitoa jatketaan luonnonhoitosuunnitelman 2016 mukaisesti
- Katu- ja puistosuunnitelmat

2. Aloitukset

2.1 Aloituskäytännön vuorovaikutus

Hoito- ja kehittämissuunnitelman aloituskäytännössä 31.3.-21.4.2022 toteutettiin asukas- kysely karttapohjaisena verkkokyselynä käyttäen Harava-palvelua. Verkkokyselyyn osallistui 510 vastaajaa, jotka jättivät kartalle yhteensä 1505 merkintää. Kyselyn tavoitteena oli selvittää, mitä asioita helsinkiläiset arvostavat Mustikkamaalla, missä paikoissa on huomattu epäkohtia, ja minne asukkaat toivovat esimerkiksi lisää roska-astioita, penkkejä, valaistusta tai palveluita. Kyselyssä sai antaa myös avointa palautetta alueeseen liittyen. Vastauksista saatiin tietoa ympäristön ja palvelujen puutteista, mutta myös alueen vahvuuksista. Kyselyn tulokset olivat arvokasta lähtötietoa hoito- ja kehittämissuunnitelman laadinnassa ja hankekohteiden määrittelyssä.

Asukaskyselyn menetelmä ja kyselyssä saadut tarkemmat tulokset on esitetty raportin liitteessä 1.

Lisäksi aloituskäytännössä tuli kaksi kehittämissuunnitelmaa sisältänyttä sähköpostiviestiä, toinen Kulosaarelaiset ry – Brändöborna rf asukas-yhdistykseltä ja toinen Hopeasalmen telakan edustajilta.

2.2 Yhteenveto tuloksista

Mustikkamaa on lähialueen asukkaiden ja käyttäjien mielestä arvokas virkistysalue. Mustikkamaan hoito- ja kehittämissuunnitelman alueelle kohdistui seuraavia kommentteja ja toimenpide-ehdotuksia (liite 1):

Alueen vahvuudet

”Mustikkamaa on ihana paikka!” Mustikkamaan rantamaisemaa arvostetaan ja saaren rannoilta avautuvia näkymiä merelle ja keskustan, Katajanokan ja Vanhan kaupunginlahden suuntaan pidettiin tärkeinä. Saaren ympäri kulkeva rantareitti on alueen suosituin ja käytetyin reitti. Hiljaisiksi ja rauhallisiksi paikoiksi oli merkitty etenkin saaren itä- ja kaakkoisosan ranta- ja metsäalueita. Tärkeinä kohtaamispaikkoina pidettiin Isoisänsiltaa, Korkeasaaren lipunmyyntipaviljonkia, liikuntapuistoa ja uimarantaa. Suosikkipaikkoja oleskeluun ovat saaren etelä, länsi- ja luoteisrannat ja etenkin niille sijoittuvat kallioalueet ja hiekkarannat. Myös liikuntapuisto ja saaren keskellä sijaitsevat metsäalueet saivat useita merkintöjä. Luontoelämyksiä tarjoavat etenkin saaren sisäosien metsäalueet ja kaakkoisosan ranta-alueet.

Epäkohtia alueella

Mustikkamaanpolkua ja Mustikkamaantietä sekä pysäköintialuetta pidettiin epämiellyttävänä kulkea. Myös rantareitin osuus Isoisänsillalta etelän suuntaan ja etelärannan osuus lipunmyyntipaviljongilta idän suuntaan oli saanut useita mainintoja vaikuakulkuisena tai epämiellyttävänä reittinä. Epäsiisteyttä ja roskaisuutta oli havaittu etenkin Isoisänsillan päädyssä. Lisäksi saaren länsi- ja etelärannalla ja pysäköintialueella oli useita merkintöjä roskaisuudesta. Mustikkamaanpolkua ja uimarantaa pidettiin meluisina ja rauhattomina paikkoina. Myös länsiranta sai tästä useita merkintöjä. Turvattomuutta on koettu etenkin saaren pohjoisosassa, mm. rantareitin varrella, pysäköintialueella, Mustikkamaantien varressa ja telakalle johtavalla tiellä. Myös uimaranta sai tässä muutamia merkintöjä. Valaistus koettiin puutteellisena Mustikkamaantieltä telakalle johtavalla tiellä, mistä reitivalaistus puuttuukin. Huonokuntoisia kalusteita ja rakenteita oli havaittu ympäri saarta, merkinnöistä nousi esiin etenkin liikuntapuisto ja lippakioski. Luonnon kuluneisuutta on koettu etenkin saaren länsiosassa, rantareitin läheisyydessä. Muita merkittäviä epäkohtia olivat muun muassa epäviralliset pyöräpysäköintialueet Isoisänsillan luona, ympärivuorokauden käytössä olevan WC:n puute Isoisänsillalla ja uimarannalla, nopeat pyöräilijät rantareitillä, nuotiot ja avotulet ranta-alueilla ja metsäalueilla pidettävät metsäreivit.

Mustikkamaan tulevaisuus, vastaajien toiveet alueen kehittämisestä

- Mustikkamaan luonto tulee säilyttää
- Toimintojen keskittäminen, jotta luontoa säilyy. Esim. rantareitin varrelle ja länsiosaan.
- Olevien rakennuksien hyötykäytön lisääminen
- Pyöräilyn ohjaus Mustikkamaanpolulle
- Kävelijöiden turvallisuuden parantaminen Mustikkamaanpolulla (lyhin reitti Isoisänsillalta liikuntapuistoon)
- Rantareitin leventäminen ja kulun parantaminen pysäköintialueen kohdalla
- Opastuksen selkeyttäminen
- Latu-uran ja rantareitin erottelu
- Rantareitin talvikunnossapito ja hiekoitus
- Reittien kuivatuksen parantaminen (jäätymisongelma > sulamisvesien ohjaus tarpeen)
- Pysäköintialue lyhytaikaiseen pysäköintiin
- Lisää uintipaikkoja (esim. uintilaitureita, uimaportaita)
- Talviuintipaikka
- Koirien uimaranta
- Vierasvenelaituri
- Telakalle johtavan huoltotien parantaminen
- Mustikkamaan liikuntapuiston kunnostus (mm. tenniskentät, valaistus, vesipiste, tekonurmi/jää, koripallokenttä)
- Reittien ylläpidon parantaminen
- Lisää ulkokuntoilupaikkoja ympäri saarta
- Leikkipaikka
- Piknikpöytiä / pöytäryhmiä
- Lisää penkkejä

- Lisää roskiksia (lajittelumahdollisuus, pulloroskis, roskis kertakäyttögrilleille, isoja roskiksia, tupakan tumpelle astiat)
- Lisää WC-tiloja
- Lisää järjestyksenvalvontaa
- Ympäri vuoden auki oleva kahvila-ravintola, rantakahvila, kioskikahvila
- Sauna
- Grillipaikka tai kota
- Paikkoja ruokarekoille / fillarimyyntiä
- Vesipisteet
- Vesiaktiiviteettien vuokraus (esim. soutuveneet, kajakit, sup-laudat)
- Padel-kentät
- Frisbeegolf
- Kesäpelien vuokraus

3. Luonnos

3.1 Luonnosvaiheen vuorovaikutus

Hoito- ja kehittämissuunnitelman luonnosvaiheessa järjestettiin yksi kaikille kaupunkilaisille avoin tilaisuus sekä verkkokomentointimahdollisuus Kerrokantasi – verkkopalvelussa 5.9.2022-26.9.2022. Yleisötilaisuus järjestettiin maastokävelynä 15.9.2022. Kerrokantasi –palvelussa luonnosaineistoon jätettiin yhteensä 119 kommenttia.

Maastokävelyllä ja verkkokomentoinnissa kaupunkilaisilla oli mahdollisuus kommentoida hoito- ja kehittämissuunnitelman lähtökohtia ja tavoitteita, sekä suunnitelman hanke-ehdotuksia. Maastokävelyllä ja verkossa saadun palautteen pohjalta luonnoksen sisältöä tarkennettiin ja muokattiin mahdollisuuksien mukaan. Palautteiden vastineet on kirjattu kappaleeseen 3.3.

Kerrokantasi-kysely koostui kahdesta kokonaisuudesta. Ensimmäinen kokonaisuus esitelti alueen hoito- ja kehittämissuunnitelman kokonaisuudessaan karttaluonnoksen avulla. Luonnokseen pyydettiin tässä osuudessa yleisiä kommentteja. Seuraavassa kokonaisuudessa esiteltiin suunnitelmaluonnoksen kahdeksan hankekokonaisuutta, joihin toivottiin kommentteja ja mielipiteitä. Luonnosvaiheen KerroKantasi-kyselyä ja siihen jätettyjä kommentteja voi tarkastella tarkemmin KerroKantasi-palvelussa osoitteessa: <https://kerrokantasi.hel.fi/mustikkamaanhks?headless=false> .

3.2 Yhteenveto luonnosvaiheessa saadusta palautteesta

3.2.1 Yleisötilaisuus

Yleisötilaisuus järjestettiin maastokävelynä. Tilaisuuden tavoitteena oli esitellä luonnosta kaupunkilaisille, keskustella suunnitelmaluonnoksessa esitetyistä ratkaisuksista ja ottaa vastaan palautetta luonnokseen ja siinä esitettyihin hanke-ehdotuksiin. Lisäksi tilaisuudessa mainostettiin suunnitelmaluonnoksen KerroKantasi-kyselyn verkkokomentointimahdollisuutta. Maastokävelyn osallistui 16 asukasta.

Tilaisuudessa saatiin palautetta lähes kaikkiin hanke-ehdotuksiin. Isoisänsillan päätyyn toivottiin pyöräilijöiden vauhtia hillitseviä ratkaisuja ja Isoisäniemen ja etelärannan oleskelurakenteiden pelättiin joutuvan ilkeiden kohteeksi. Sauna-ravintola ja uusi city-wc sai myönteistä palautetta. Asukkaat kertoivat pysäköintialueen ongelmista. Liikuntapaikkojen itäisen alueyksikön edustaja esitteli liikuntapuiston suunnittelua, joka kirvoitti paljon keskustelua, mm. ulkokuntosaleille toivottiin lisää laitteita ja latureitin ongelmista käytiin keskustelua. Osallistujille kerrottiin, että liikuntapuiston suunnittelu ei sisälly hoito- ja kehittämissuunnitelmaan, mutta etenee omana hankkeenaan.

3.2.2 Verkkokomentointi: KerroKantasi-verkkokysely suunnitelmaluonnoksesta

Asukkaat antoivat KerroKantasi-verkkokyselyssä 5.9.-26.9.2022 yhteensä 119 kommenttia. Kommenteista noin 70 % liittyi esitettyihin hanke-ehdotuksiin. Noin 20 % kommenteista käsitteli kulttuurin- ja vapaa-ajan toimialan hallintaan kuuluvia alueita tai kalusteita, joiden käsittely ei kuulu hoito- ja kehittämissuunnitelmaan. Lopuissa kommenteista käsiteltiin joko muita, edellä mainitsemattomia aihepiirejä tai kommentoitiin laajasti useita eri aiheita.

Kommenteissa oli useita pohjoisosan pysäköintialuetta koskevia kommentteja. Pysäköintialue ei kuulu hoito- ja kehittämissuunnitelman suunnittelualueeseen. Pysäköintialuetta koskevat kommentit ja palautteet on esitetty kappaleessa 3.3.3.

3.2.3 Muu luonnoksesta saatu palaute

Edellä mainittujen verkkokomentointimahdollisuuksien lisäksi suunnitelmasta saatiin palautetta Helsingin luonnonsuojeluyhdistykseltä (Helsy) sähköpostilla sekä kirjeenä Helsingin kaupungin kirjaamoon. Vastine palautteeseen on kirjattu kappaleeseen 3.3.2.

3.3 Vastineet luonnosvaiheessa saatuun palautteeseen

3.3.1 Verkkokomentit ja -palautteet

Palautteet ja vastineet on ryhmitelty seuraavissa kappaleissa hanke-ehdotuksittain.

Yleistä

Useassa verkkokomentissa toivottiin, että Mustikkamaa jätetään rauhaan kehittämiseltä. Useat palautteen antajat olivat sitä mieltä, että Mustikkamaata ei saa pilata kaikenlaisilla toiminnoilla ja palveluilla. Lisäksi aluetta pidetään herkkänä ilkvallalle.

Vastine:

Mustikkamaan virkistyskäyttö on kasvanut Isoisänsillan avaamisen jälkeen räjähdysmäisesti ja nykyään alue toimii Kalasataman lähivirkistysalueena. Hoito- ja kehittämissuunnitelman yhtenä tärkeänä tavoitteena on luonnon kulumisen pysäyttäminen muun muassa ohjaamalla kulkua herkiltä luonto-alueilta poluille ja oleskelua herkiltä niittyalueilta oleskelupaikoille. Lisäksi suunnitelmassa esitetään liikenneturvallisuutta ja suunnistettavuutta parantavia hankkeita. Tiiviin kaupunkirakenteen vieressä sijaitsevalla Mustikkamaalla virkistyskäyttöä ei voida estää tai vähentää ja kaupunki kokee, että ilman ehdotettuja toimenpiteitä roskaaminen ja luonnon kulumisen Mustikkamaalla jatkuvat ja pahenevat.

Hanke-ehdotus 1: Isoisänsilta

Isoisänsillan päätyyn suunniteltua aukiota pidettiin pääosin hyvänä parannusehdotuksena. Jalankulku- ja pyöräilyreittien risteysalueen ja aukion suunnittelussa toivottiin kiinnitettävän erityistä huomiota liikenneturvallisuuteen. Alueen palveluista kertovaa opastaulua pidettiin tarpeellisena. Opastaulun toivottiin kertovan myös alueen luontoarvoista ja siitä, miten Mustikkamaalla tulisi käyttäytyä. Mustikkamaa-kylistä toivottiin luonnolliseen ympäristöön istuvaa. Lisäksi alueelle toivottiin roskien lajittelumahdollisuutta (etenkin neula- ja tölkkiroskista). Ehdotetuista puupenkeistä pidettiin. Alueelle toivottiin myös tilaa pyöräkioskeille ja ruokakojuille.

Vastine:

Sisääntuloaukio on hoito- ja kehittämissuunnitelmassa suunniteltu huomioiden alueen luonto- ja maisema-arvot sekä liikenneturvallisuus. Aukiolle on ehdotettu tärinäraitoja pyöräilijöiden vauhdin hidastamiseksi. Jatko-suunnittelussa tutkitaan pyöräilyn hidastamista reittien ja aukion risteyskohdassa niin, että alueen läpi kulkeva pääpyöräilyreitti säilyy sujuvana. Alueelle sijoitetaan pyörätelineitä. Alueen oleskelualusteissa suositaan luonnollisia ja maisemaan soveltuvia materiaaleja. Kalusteet ja varusteet määritellään jatkosuunnittelussa tarkemmin. Erikoisroska-astioiden lisääminen alueelle ja roskien lajittelumahdollisuudet tarkennetaan jatkosuunnittelussa. Tavoitteena on, että alueen opastaulussa kerrotaan mm. saaren luonto-arvoista, reiteistä ja palveluista ja annetaan ohjeita alueella käyttäytymiseen. Alueelle varataan vapaa tila pyöräkioskien ja ruokakärryjen varten

Hanke-ehdotus 2: Uusi City-WC

Uuden City-WC:n sijaintia pidettiin hyvänä. City-WC:tä toivottiin lisäksi myös uimarannan lähelle, parkkipaikalle ja saaren itäreunaan.

Vastine:

Saarelle on suunnitteilla yksi uusi City-WC, saaren keskiosassa käytössä olevan City-WC:n lisäksi. City-WC:t palvelevat ympäri vuoden ja ympäri-vuorokauden. Lisäksi uimarannan huoltorakennuksessa on kesäisin käytössä WC-tilat, Korkeasaaren sisäänkäyntipaviljongissa ja liikuntapuitossa on WC-tiloja, jotka ovat toimintojen aukioloaikojen puitteissa vapaassa käytössä. City-WC:n varustelu määrittäyty jatkosuunnittelussa.

Hanke-ehdotus 3: Isoisänniemi

Palautteissa toivottiin, että alueen niityt säilyvät ja alueelle sijoitettaisiin arvonniityistä kertovia infotauluja, jotka herättävät kiinnostusta luontoa kohtaan ja varomaan niityillä liikkuamista.

Vastine:

Suunnitelmaan on lisätty Isoisänniemen luonto-arvoja esittelevä infotaulu. Infotaulun sisältö ja sijainti sekä saaren muu opastus suunnitellaan erillisessä opastussuunnitelmassa. Suunnitelman tavoitteena on ohjata alueella oleskelua uusille oleskelupaikoille, jotta alueen arvonniityt säästyvät

kulumiselta. Jatkosuunnittelussa tutkitaan tarvittaessa kulun paikallista ohjaamista luonnollisilla rakenteilla kuten kivillä tai lahoppuilla.

Hanke-ehdotus 4: Uudet oleskelupaikat/ grillipaikat/ laiturit

Uusia oleskelu- ja grillipaikkoa pidettiin pääosin hyvänä lisänä alueen palveluihin. Useassa palautteessa toivottiin, että puita ei tule kaataa eikä ranta- tai niittykasvillisuutta tuhota niiden rakentamiseksi. Osa vastanneista suhtautui etenkin grillipaikkoihin kielteisesti.

Vastine:

Saareen on ehdotettu kahta grillipaikkaa. Grillipaikat sijoittuvat ranta-alueen läheisyyteen paikkoihin, joissa oleskellaan jo nykyisin paljon. Osoitetujen grillipaikkojen toivotaan vähentävän kertakäyttögrillien käyttöä ja omaehtoisten tulipaikkojen muodostumista herkille ranta-alueille ja kallioniityille. Uusilla grillipaikoilla on mahdollisuus käyttää myös kertakäyttögrillejä ja alueelle sijoitetaan roska-astiat kuumalle jätteelle.

Uudet piknikpöydät ja oleskelulaiturit on ehdotettu sijoittavaksi pääosin rannassa olevien vanhojen laiturirakenteiden tai rantapenkereiden päälle, jolloin herkkä rantakasvillisuus ei vaarannu eikä puita tarvitse kaataa. Oleskelupaikkoja sijoittuu myös mm. rantahietikolle ja avokallioille. Monipuoliset oleskelukalusteet tarjoavat vaihtoehdon kalliolla istuskeluun, parantavat ranta-alueiden saavutettavuutta ja parantavat kaiken ikäisten käyttäjien oleskelumahdollisuuksia alueella. Myös yleisen sosiaalisen kontrollin ajatellaan lisääntyvän rakennettujen oleskelupaikkojen myötä, minkä toivotaan vähentävän ilkivaltaa. Suunnitelmaan on osoitettu useita mahdollisia paikkoja oleskelurakenteille ja jatkosuunnittelussa ratkeaa, mitkä niistä toteutetaan.

Alueen infotauluissa tuodaan esille alueen käytön ja alueella liikkumisen sääntöjä sekä informoidaan alueen luontoarvoista. Infotaulut on priorisoitu hoito- ja kehittämissuunnitelmassa tärkeiksi, ja jatkossa ratkaistaan, toteutetaanko ne muun kalustuksen yhteydessä vai saaren erillisen opastussuunnitelman myötä.

Hanke-ehdotus 5: Uudet kalusteet

Palautteissa toivottiin etenkin roska-astioiden ja tuhkakuppien lisäämistä alueelle, etenkin saaren länsi- ja pohjoisosan kallioille. Kalusteisiin kohdistuva ilkivalta huoletti osaa vastaajista. Pyörätelineiden sijoittamiseen toivottiin kiinnitettävän erityistä huomiota, ja ehdotettiin mm. Seurasaaren-mallia, jossa pyörät jätetään tiettyihin sisääntulon pisteisiin.

Vastine:

Uusia roska-astioita on lisätty rantareitin varrelle kuluneen vuoden aikana. Suunnitelmassa on esitetty lisäksi viiden uuden roska-astian lisäämistä alueelle.

Suunnitelmassa on annettu ehdotus alueen kalustuksen ja varustuksen periaatteista, mutta kalustemallit ja niiden sijainnit tarkentuvat

jatkosuunnittelussa. Mustikkamaalla käytetään jatkossakin siellä nykyisin käytössä olevaa metallipenkkimallia. Helsingin kaupungin grillipaikkalinjauksen mukaan grillipaikoilla käytetään metallisia pöytiä ja penkkejä ilki-vallan ehkäisemiseksi. Kalusteet ja varusteet on sijoitettu sellaisille kohdille, että puita ei niiltä kohdin tarvitse poistaa.

Hanke-ehdotus 6: Reittien kehittäminen

Reittien kehittämistä pidettiin sekä tarpeellisenä että turhana. Etenkin rantareitin pohjoisosan jatkuvuutta parantavat ehdotukset saivat kannatusta. Toivottiin, että reittien kehittämistä voitaisiin tehdä ilman puiden poistamista. Rantareitin leventämistä hiihtoladun takia ei pidetty tarpeellisenä. Latureitin lyhentämistä pidettiin huonona ratkaisuna. Toivottiin, että reittien suunnittelussa huomioitaisiin myös pyöräilyn ohjaaminen pois kapealta rantareitiltä.

Vastine:

Rantareitin pohjoisosan muutokset ovat tärkeitä rantareitin jatkuvuuden kannalta. Nämä järjestelyt vaativat yhden pysäköintipaikan reunan puun poistoa, mutta alueelle istutetaan 11 uutta puistopuuta.

Hiihtomahdollisuus Mustikkamaalla on haluttu säilyttää, sillä se on osa vanhaa perinnettä saarella. Latureitti kulkee nykyisin paikoin ulkoilureittejä pitkin, jolloin osa reiteistä on poissa jalankulkijoiden käytöstä talvisin. Jalankulkijoiden ja hiihtäjien yhteiselon helpottamiseksi suunnitelmassa esitetään, että rantareittiä levennetään niissä kohdissa, missä hiihtolatu ja jalankulku kulkevat samaa reittiä. Näin latu ja jalankulku mahtuvat kulkemaan vierekkäin. Rantareittiä levennetään vain sellaisissa kohdissa, missä siitä ei aiheutu kohtuutonta haittaa luonnolle tai maisemalle. Talvikunnossapidettävän jalankulkureitin ja ladun vierekkäisyys on ongelmallista, joten leventäminen tehdään sen verran laajasti, että ladun ja jalankulkureitin väliin jää väljyyttä eikä hiekka kulkeudu ladulle tai sulamisvedet jalankulun reitille. Suunnitelmassa latu-uran alta poistettavaksi merkityt puut ovat pääosin käytävän reunaan kasvanutta tiheää vesakkoa tai nuoria koivujen ja haapojen taimia. Näiden toimenpiteiden takia poistettavat puut korvataan uusilla puuistutuksilla muualla Mustikkamaalla, kuten pysäköintialueelle. Myöhemmin laadittavassa opastussuunnitelmassa huomioidaan myös latureittien opastus.

Pyöräilyä rantareitillä ei voida kieltää. Suunnitelmassa esitetään selkeänä tavoitteena, että pyöräilyä pyritään ohjaamaan Mustikkamaanpolulle. Tämä tavoite huomioidaan erikseen laadittavassa opastussuunnitelmassa.

Hanke-ehdotus 7: Mustikkamaanpolku

Mustikkamaanpolulle ehdotettua uudistusta pidettiin tarpeellisena. Osa vastaajista oli huolissaan tien varrelta poistettavista ja säilyvistä puista. Myös Korkeasaaren ja muiden alueen toimijoiden huoltoliikenteen hankaloittamisesta oltiin huolissaan.

Vastine:

Huoltoliikenne säilyy Kruunusiltojen valmistumisen jälkeenkin. Ehdotetulla toimenpiteellä tavoitellaan huoltoajon vauhdin hidastamista ja parannetaan jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden turvallisuutta. Mustikkamaanpolun jatko-suunnittelussa otetaan lähtökohdaksi tien varren puuston vaaliminen. Suunnitelmassa ehdotetut parantamistoimenpiteet tarkoittavat kahden kookkaamman puun ja muutaman nuoren männyntaimen poistamista. Kookkaista puista poistetaan huonokuntoisimmat kuntotutkimuksen perusteella. Jatkosuunnittelussa poistettavat puut korvataan uusilla puuistutuksilla lähistölle.

Hanke-ehdotus 8: Metsäpolku

Metsäpolkua pidettiin pääosin tervetulleena lisänä alueen reittiverkoston. Sen varrelle toivottiin infotauluja alueen luonnosta.

Vastine:

Metsäpolun rakentamisessa hyödynnetään metsiin tallautuneita, olemassa olevia polkuja. Reitti toteutetaan kapeana eikä reitin takia tarvitse poistaa puustoa. Metsäpolun tavoitteena on ohjata metsässä kulkua poluille, jotta ehkäistään metsäluonnon kulumista muualla ja voidaan tarjota vaihtoehto vilkaalle rantareitille.

Metsäpolku huomioidaan alueen yleisissä infotauluissa, jotka suunnitellaan erillisessä opastussuunnitelmassa. Myös reitin varrelle voi tulla infotauluja. Reitti opastetaan selkeästi esimerkiksi värikoodatuin kyltein ja mahdollisesti hienovaraisilla merkeillä kallioon.

Yritysvetoiset hankkeet: S. Sauna-/Ravintolakokonaisuus

Saunaa ja etenkin talviuintipaikka pidettiin pääosin tervetulleena lisänä alueen palveluihin, mutta suurin osa ei kannattanut ravintolatoiminnan lisäämistä alueelle. Huolta aiheutti eniten saunan sijoittuminen suosituille ranta-alueelle sekä puuston kaataminen. Osassa palautteista pohdittiin verorahojen käyttämistä hankkeeseen.

Vastine:

Suunnitelmassa saunan sijainniksi ehdotetaan kahta vaihtoehtoista paikkaa (uimarannan huoltorakennuksen läheisyydessä sekä lännempänä vanhan uimalan kohdalla), joita tulee tutkia tarkemmin jatkosuunnittelussa. Lännempänä olevasta paikasta on vielä esitetty alavaihtoehto, joista toisessa sauna ja ravintola olisivat samassa rakennuksessa, ja toisessa erikseen. Suunnitelmassa esitetään saunarakennukselle ja rantapuuston käsittelylle maisemalliset reunaehdot ja jatkosuunnittelussa huomioitavat asiat. Tavoitteena on saaren maisemaan ja mittakaavaan soveltuva rakennusten massoittelu. Sauna-ravintola toteutetaan yritysvetoisena hankkeena. Toimija kilpailutetaan.

Yritysvetoiset hankkeet: V. Vesibussilaituri

Vesibussilaituri ei herättänyt suurta mielenkiintoa puolesta tai vastaan. Huolissaan oltiin pääosin rannan puuston kohtalosta.

Vastine:

Vesibussilaituri sijoittuu kokonaan sellaiselle rantaosuudelle, jossa ranta-
viiva on jo nykyisellään pengerrytetty eikä kookasta puustoa ole tarpeen kaa-
taa laiturin rakentamiseksi. Korkeasaareen vesibussiliikenne loppuu Kruu-
nusiltojen ja eläintarhan uuden sisäänkäyntirakennuksen valmistuttua.
Uusi vesibussilaituri palvelisi sekä Mustikkamaan että Korkeasaaren kävi-
jöitä.

Yritysvetoiset hankkeet: L. Lippakioskin ympäristö

Lippakioskin kunnostusta pidettiin pääosin hyvänä asiana.

Vastine: Kaupungin tavoitteena on saada lippakioski kunnostettua yritys-
vetoisena hankkeena. Toimija kilpailutetaan.

3.3.2 Helsingin luonnonsuojeluyhdistyksen palaute

Helsingin luonnonsuojeluyhdistyksen palautteessa oltiin yleisesti huolissaan Mustikka-
maan luonnon köyhtymisestä ja kulumisesta. Palautteessa ehdotettiin mm. infotauluja,
kulun rajoittamista ja luonnon palauttamista rakennetuille alueille sekä Kalasataman
alueen vihertämistä, jotta virkistyskäytön paine Mustikkamaalla vähenisi. Lisäksi pa-
lautetta oli esitetty hanke-ehdotuksittain (kursiivilla suorat lainaukset).

Hanke 1: Isoisänsillan päädyn ympäristö

*Infotaululla tulee antaa näkyvästi tietoa saaren luontoarvoista, myös tavallisen luonnon
merkityksestä, sekä liikkumisesta luontoa kunnioittaen niin, että luonto säilyy tuleville-
kin sukupolville. Toivottavasti valtava Mustikkamaa-kyltti toteutuessaan viittaa saaren
luontoon eikä luo mielikuvaa viihdekeskuksesta.*

Vastine: Tavoitteena on, että alueen opastaulussa kerrotaan mm. saaren
luonto-arvoista, reiteistä ja palveluista ja annetaan ohjeita alueella käyttäy-
tymiseen. Alueen kalusteissa ja varusteissa suositaan luonnollisia ja mai-
semaan soveltuvia materiaaleja. Mustikkamaa-kyltti suunnitellaan sel-
laiseksi, että se soveltuu saaren luonnolliseen ympäristöön. Kyltistä esite-
tään suunnitelmassa ideakuvia ja se suunnitellaan tarkemmin jatkosuun-
nittelussa.

Hanke-ehdotus 3: Isoisänniemi

Oleilurakenteita ei tule sijoittaa niittyalueen arvokkaimpien kohtien päälle tai viereen. Kulkua arvokkaimmille alueille on hyvä hillitä aidoilla, lahopuilla tai kivillä. Muutamat infotaulut, jotka kertovat arvoniityistä, todennäköisesti herättävät halua varoa niityllä liikumista.

Vastine:

Suunnitelman tavoitteena on ohjata alueella oleskelua uusille oleskelupaikoille, jotta alueen arvoniityt säästyvät kulumiselta. Oleskelupaikkojen rakenteet ja sijainnit tarkentuvat jatkosuunnittelussa. Suunnitelmaan on kirjattu, että alueen oleskelukalusteissa suositaan luonnollisia ja maisemaan soveltuvia materiaaleja. Jatkosuunnittelussa tutkitaan tarvittaessa kulun paikallista ohjaamista luonnollisilla rakenteilla kuten kivillä tai lahopuilla. Suunnitelmaan on lisätty Isoisänniemen luonto-arvoja esittelevä infotaulu. Infotaulun sisältö ja sijainti sekä saaren muu opastus suunnitellaan erillisessä opastussuunnitelmassa.

Hanke-ehdotus 4: Etelärannan toimenpiteet

Oleilulaitureita ei tule rakentaa niin, että ne tuhoavat rantakasvillisuutta tai lintujen elinympäristöjä. Pöytäryhmät ja grillit on syytä sijoittaa kaatamalla puita.

Vastine:

Uudet piknikpöydät ja oleskelulaiturit on ehdotettu sijoittavaksi pääosin rannassa olevien vanhojen laiturirakenteiden tai rantapenkereiden päälle, jolloin herkkä rantakasvillisuus ei vaarannu eikä puita tarvitse kaataa. Oleskelupaikkoja sijoittuu myös mm. rantahietikolle ja avokallioille. Suunnitelmaan on osoitettu useita mahdollisia paikkoja oleskelurakenteille ja jatkosuunnittelussa ratkeaa, mitkä niistä toteutetaan.

Hanke-ehdotus 5: Uudet kalusteet

Uudet kalusteet on sijoitettava niin ikään puita, pensaita ja luonnon kasveja säästäen.

Vastine:

Suunnitelmassa on annettu ehdotus alueen kalustuksen ja varustuksen periaatteista, mutta kalustemallit ja niiden sijainnit tarkentuvat jatkosuunnittelussa. Kalusteet ja varusteet on sijoitettu sellaisille kohdille, että puita ei niiltä kohdista tarvitse poistaa.

Hanke-ehdotus 6: Reittien kehittäminen

Hiihtäminen kuuluu Mustikkamaan perinteisiin, mutta reitin leventämisistä ja erillisestä hiihtoreitistä on syytä luopua, koska ne tuhoavat liikaa metsää. Vauhdikkaampi ja enemmän tilaa vievä hiihtäminen on syytä ohjata muualle kuin Mustikkamaalle. Arvoniityn vaalimiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Vastine:

Hiihtomahdollisuus Mustikkamaalla on haluttu säilyttää, sillä se on osa vanhaa perinnettä saarella. Latureitti kulkee nykyisin paikoin ulkoilureittejä pitkin, jolloin osa reiteistä on poissa jalankulkijoiden käytöstä talvisin. Jalankulkijoiden ja hiihtäjien yhteiselon helpottamiseksi suunnitelmassa esitetään, että rantareittiä levennetään niissä kohdissa, missä hiihtolatu ja jalankulku kulkevat samaa reittiä. Talvikunnossapidettävän jalankulkureitin

ja ladun vierekkäisyys on ongelmallista, joten leventäminen tehdään sen verran laajasti, että ladun ja jalankulkureitin väliin jää väljyyttä eikä hiekka kulkeudu ladulle tai sulamisvedet jalankulun reitille. Suunnitelmassa ladun alta poistettavaksi merkityt puut ovat pääosin käytävän reunaan kasvanutta tiheää vesakkoa tai nuoria koivujen ja haapojen taimia. Näiden toimenpiteiden takia poistettavat puut korvataan uusilla puuistutuksilla muualla Mustikkamaalla, kuten pysäköintialueelle. Latureitti kulkee nykyiselläänkin arvonitryalueen ylitse talvella, eikä tähän ole tulossa muutoksia, jotka heikentäisivät nitryalueen arvoja.

Hanke-ehdotus 8: Metsäpolku

Kapea metsäpolku säästää todennäköisesti metsää ja kallioita. Sen varrelle kannattaa sijoittaa esimerkiksi METSO-metsistä, lajistosta, kallioista ja lahoppuustosta kertovia infotauluja, jotka herättävät kiinnostusta alueen luontoa kohtaan. Kulunohjaus hillitsee siirtymistä polulta luontoon.

Vastine:

Metsäpolun tavoitteena on ohjata metsässä kulkua poluille, jotta ehkäistään metsäluonnon kulumista muualla ja jotta voidaan tarjota vaihtoehto vilkkaalle rantareitille. Metsäpolku huomioidaan alueen yleisissä infotauluissa, jotka suunnitellaan erillisessä opastussuunnitelmassa. Reitin opastus ja metsäpolun varrelle mahdollisesti sijoitettavat infotaulut suunnitellaan erillisessä opastussuunnitelmassa.

Yritysvetoiset hankkeet: S. Sauna-/Ravintolakokonaisuus

Kyseinen hanke tuhoaisi suunnitellulla kohdalla merkittävästi rantapuustoa ja todennäköisesti silokalliota. Se toisi huoltoliikennettä ja vaatisi reitin leventämistä. Eteläranta on ollut tähän asti suurimman osan vuotta suhteellisen hiljainen rauhoittumisen paikka.

Sauna ja ravintola rikkoisivat tunnelman.

Jos sauna halutaan alueelle, paikka on valittava niin, että sen rakentaminen ja käyttö tuhoavat vähiten luontoa. Mustikkamaalle ei kaivata enempää ravintoloita vähentämään rajallista luonnonympäristöä sekä rauhaa.

Vastine:

Mustikkamaalle on toivottu saunatoimintaa sekä talviuintipaikkaa. Saunatoiminta ei sellaisenaan ole taloudellisesti kestävä, jonka takia alueelle on ehdotettu saunaa ja sen toimintaa tukevaa ravintolapalvelua. Saunan yhteyteen on mahdollista toteuttaa myös talviuintipaikka. Suunnitelmassa saunan sijainniksi ehdotetaan kahta vaihtoehtoista paikkaa uimarannan huoltorakennuksen läheisyydessä sekä lännempänä vanhan uimalan kohdalla, joita tulee tutkia tarkemmin jatkosuunnittelussa. Kaikki vaihtoehdot vaativat kuitenkin kallion louhintaa sekä rakennusten perustusten että kunnallistekniikan takia.

Suunnitelmassa esitetään saunarakennukselle ja rantapuuston käsittelylle maisemalliset reunaehdot ja jatkosuunnittelussa huomioitavat asiat. Tavoitteena on saaren maisemaan ja mittakaavaan soveltuva rakennusten massoittelu.

Yritysvetoiset hankkeet: V. Vesibussilaituri

Laiturin ja sen liikenteen takia ei tule kaataa rannan kookkaita tervaleppiä ja tuhota rantakasvillisuutta ja lehtoympäristöä.

Vastine:

Vesibussilaituri sijoittuu kokonaan sellaiselle rantaosuudelle, jossa ranta-viiva on jo nykyisellään pengerreretty eikä kookasta puustoa ole tarpeen kaataa laiturin rakentamiseksi.

Yritysvetoiset hankkeet: L. Lippakioskin ympäristö

Lippakioskin kunnostaminen on parempi vaihtoehto kuin sauna ravintoloiheen. Kummankin hankkeen toteutuminen olisi liikaa etelärannan luonnolle. Lippakioskin terassin ja huoltorakennusten syrjäyttämän luonnon määrä on kuitenkin oltava vähäisempää kuin luonnoksessa.

Vastine: Kaupungin tavoitteena on saada lippakioski kunnostettua yritysvetoisena hankkeena. Nykyaikainen kahvilatoiminta vaatii alueelle lisärakentamista, jolle on ehdotettu paikkaa lippakioskin takana. Näin uusi rakennusmassa ei muuta maisemaa suuresti ja säästää etenkin lippakioskin ympäristön maisemallisesti arvokasta puustoa. Suunnitelmassa esitetään reunaehdot alueen jatkosuunnittelulle, jossa toiminta ja huoltorakennuksen koko ja tarkempi sijainti tarkentuu.

3.3.3 Pysäköintialuetta koskeva palaute

KerroKantasi-kyselyssä oli paljon palautetta saaren pohjoisosan pysäköintialueesta. Pysäköintialueen ongelmia ovat roskaisuus ja ruuhkaisuus etenkin kesäisin. Ruuhkaa aiheuttaa etenkin alueella autoja pysyvästi säilyttävät ja alueella yöpyvät karavaanarit. Alueella säilytetään lisäksi perävaunuja ja siellä on ollut hylättyjä autoja. Myös alueen tarpeellisuus Korkeasaaren joukkoliikenneyhteyksien parantuessa tulevaisuudessa kyseenalaistettiin.

Vastine:

Mustikkamaan pysäköintialueelle on toteutettu aikarajoitukset keväällä 2022. Tätä ennen autojen pysäköinti on ollut rajoittamatonta, mikä on johdannut siihen, että alueella on säilytetty autoja ja jopa leirydytty, jolloin pysäköintialue ei ole palvellut alueen kävijöitä ja toimintoja tarkoituksenmukaisesti. Tämän vuoksi pysäköintiaika on rajoitettu 4 tuntiin joka päivä kello 6-24 noin 2/3 pysäköintipaikoista. Lähinnä rantaa olevilla loppuilla autopaikoilla pysäköintiaika on rajoitettu arkisin 24 tuntiin. Näillä aikarajoituksilla pyritään vastaamaan eri käyttäjäryhmien tarpeisiin niin päiväkävijöiden kuin veneilijöiden osalta. Mustikkamaan pysäköintialuetta ei olla laajentamassa tai paikkamäärää muutenkaan kasvattamassa. Mustikkamaa ei kuulu nykyisin pysäköinnin maksuvyöhykkeisiin, mutta pysäköinnin muuttamista maksulliseksi tullaan tarkastelemaan myöhemmin Kruunusillat-raitiotieyhteyden avaamisen lähestyessä.

4. Suunnitelma

4.1 Suunnitelman valmistuminen

Hoito- ja kehittämissuunnitelma viimeisteltiin luonnosvaiheessa saadun palautteen perusteella. Suunnitelmaa ei enää asetettu nähtäville, sillä luonnosvaiheen KerroKantasi-verkkokyselyssä oli jo kattavasti avattu kehityshankkeiden sisältöä ja saatu palaute on huomioitu suunnitelmassa.

Kaupunkiympäristölautakunta käsittelee ja hyväksyy hoito- ja kehittämissuunnitelman ohjeellisena noudatettavaksi. Suunnitelmassa esitetyt hankkeet etenevät toteutustason suunnitteluun, jos niistä tehdään investointipäätökset.

LIITTEET

Liite 1: Kevään 2022 asukaskyselyn yhteenveto

Liite 2: Luonnosvaiheen vuorovaikutuksen yhteenveto

Helsinki

**Helsingin kaupunki
Kaupunginkanslia**

Pohjoisesplanadi 11–13
00170 Helsinki
PL 1
00099 Helsingin kaupunki
Puhelinvaihde 09 310 1641

www.hel.fi